

УДК 65.012.221

ФОРМУВАННЯ НАБОРУ СЦЕНАРІЇВ ДЛЯ ВИБОРУ РЕЗУЛЬТАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Щербак Аліна Михайлівна, викладач, ХНЕУ імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація — розглянуто процес формування набору сценаріїв розвитку діяльності промислового підприємства які ґрунтуються на коригуванні рівнів-орієнтирів значень показників виробничої, трудової та фінансової сфер діяльності промислового підприємства, дотримання яких дозволить розробити обґрунтований набір альтернативних стратегій розвитку діяльності промислового підприємства.

Ключові слова — інформаційний процес управління, сценарне планування, результативність, формування.

Основною метою формування та використання інформаційного процесу управління промисловим підприємством є розроблення та ефективна реалізація дієвої стратегії діяльності підприємства. Сценарне планування є не просто розробкою сценаріїв розвитку діяльності підприємства, воно тісно пов'язане зі стратегічним плануванням та управлінням. Внесок сценарного планування у подальшу розробку стратегії підприємства полягає в тому, що сформовані сценарії дозволяють розробити розумний набір альтернативних стратегій, що сприяє досягненню позитивного результату діяльності будь-якого підприємства.

У сучасних умовах недостатність використання переваг стратегічного підходу в управлінні промисловими підприємствами зумовлена не тільки нестабільністю політичної та економічної ситуації в країні, а й невідповідністю філософії підприємств ринковим умовам. Наприклад, керівниками часто формується погляд із майбутнього в теперішній час, розробляються рекомендації на короткостроковий період щодо

досягнення результатів у майбутньому з урахуванням змін у навколишньому середовищі, досить часто не конкретизуються середньо- та довгострокові дії на майбутнє, відсутня проактивність дій. На підприємствах використовують, здебільшого, короткострокові плани розвитку, що суттєво знижує ефективність їх функціонування та провокує ризики неплатоспроможності. У зв'язку з цим, з метою підвищення продуктивності інформаційного процесу управління запропоновано використання детермінованих лімінальних значень модифікації сценарного підходу до розвитку діяльності підприємств галузі машинобудування, як компонентної складової ефективного стратегічного управління.

Промислові підприємства, які важко реагують на зовнішні та внутрішні зміни, мають низький рівень ефективності управління незалежно від сценарію розвитку їх діяльності. З метою підвищення ефективності діяльності підприємства пропонується визначити лімінальні рівні ключових показників інформаційних процесів управління на підприємстві. До ключових показників віднесено ті, які сформували найвпливовіший і значущий, фактор забезпечення результативності формування інформаційного процесу управління промисловим підприємством за трьома сценаріями розвитку: песимістичним, оптимістичним і нейтральним. Визначення системи лімінальних рівнів передбачає розрахунок значень показників інформаційного процесу управління, за яких відбувається модифікація діяльності підприємства від одного сценарію до іншого: від песимістичного до нейтрального, від нейтрального до оптимістичного, а також

досягається високий рівень ефективності управління промисловим підприємством.

У сучасних умовах промислове підприємство може розвиватися лише еволюційним шляхом, за якого якісні зміни відбуваються повільно і послідовно. З огляду на це, за песимістичного сценарію розвитку досягнення високого рівня ефективності управління за допомогою інформаційних процесів можливе за рахунок послідовного ланцюга модифікації від песимістичного сценарію розвитку діяльності до нейтрального, від нейтрального – до оптимістичного, від оптимістичного – до цільового стану (високого рівня ефективності управління). За умови реалізації нейтрального сценарію ланцюг модифікацій має алгоритм реалізації: нейтральний сценарій – оптимістичний, оптимістичний сценарій – високий рівень ефективності управління на підставі використання інформаційних процесів управління. За оптимістичного сценарію розвитку діяльності стани-посередники на шляху до досягнення високого рівня ефективності управління промисловим підприємством відсутні [1].

За допомогою факторного аналізу визначаються пріоритетні при управлінні промисловим підприємством показники, що забезпечують модифікацію до нейтрального сценарію розвитку діяльності: продуктивність праці, фондвіддача, фондомісткість, фондоозброєність. Тому пропонується визначати лімінальні значення саме означених економічних показників, які забезпечать перехід до нейтрального сценарію [1, 3].

З метою визначення лімінальних значень показників пропонується використовувати метод кореляційно-регресійного аналізу (для встановлення функцій залежностей інтегрального показника результативності інформаційних процесів управління промисловим підприємством від пріоритетних показників забезпечення результативності інформаційних процесів управління підприємством та метод оптимізаційного моделювання (для встановлення лімінальних значень

показників результативності інформаційного процесу [2].

Метод кореляційно-регресійного аналізу використовується у формуванні набору сценаріїв з метою встановлення залежностей між частковими та інтегральним показником результативності реалізації інформаційних процесів управління промисловим підприємством. Для встановлення критичних значень показників найкращім буде використання методу лінійного програмування, в основі реалізації якого лежить теорема Куна-Таккера [4]. Коли йдеться про задачі оптимізації з обмеженнями у вигляді рівностей, при побудові критеріїв оптимальності необхідно використовувати множники Лагранжа. Кун і Таккер узагальнили цей підхід на випадок загальної задачі лінійного програмування з обмеженнями, як у вигляді рівностей, так і у вигляді нерівностей [4]. Сутність даного методу полягає у пошуку таких значень керуючих параметрів моделі, за яких досягається оптимальне значення цільового показника.

Для песимістичного сценарію розвитку діяльності підприємства з використанням кореляційно-регресійного аналізу встановлено функції залежностей інтегрального показника результативності формування інформаційного процесу управління промисловим підприємством (Y) від показників, які сформували 1-й – найбільш впливовий фактор результативності формування інформаційного процесу – фактор ефективності використання засобів виробництва:

- продуктивності праці (X_1);
- фондвіддачі (X_2);
- фондомісткості (X_3);
- фондоозброєності (X_4).

Побудовані функції дадуть можливість відобразити прямі та обернені зв'язки між показниками результативності формування інформаційних процесів з метою визначення їх оптимальних значень, при яких відбувається перехід підприємства від песимістичного сценарію до нейтрального.

Під модифікацією діяльності підприємства від песимістичного сценарію до нейтрального розуміється досягнення рівня інтегрального показника результативності реалізації інформаційного процесу управління, що демонструють підприємства, діяльність яких розвивається за нейтральним сценарієм [1, 4].

Список використаної літератури

1. Лепейко Т. І Формування системи показників оцінювання ефективності інформаційного процесу управління промисловим підприємством / Т. І. Лепейко, А. М. Щербак // Бізнес Інформ. – 2018. – № 11. – С. 161–167. (*Index Copernicus*).
2. Лепейко Т. І Визначення факторів забезпечення ефективності формування інформаційного процесу управління промисловим

підприємством / Т. І. Лепейко, А. М. Щербак // Управління розвитком. – 2018. – № 4 (4). – С. 88–97. (*Index Copernicus*).

3. Blanning R.W. A decision support framework for scenario management / R. W. Blanning // Proc. Intl. Symp. Decision Support Systems. – Hong Kong, 1995. – Vol. 2. – P. 657–660.

4. Scenario Management: An Interdisciplinary Approach [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <ftp://ftp.informatik.rwth-aachen.de/pub/CREWS/CREWS-99-01.pdf>

Автори

Щербак Аліна Михайлівна, викладач,
ХНЕУ ім. С.Кузнеця
(al.shcherbak@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 17 січня 2020 року.
Опубліковано в авторській редакції.